

bij de sp.a-verkozenen, terwijl bij de kiezers een relatief groot gedeelte moeite heeft om Groen! op de links-rechtsas te plaatsen. Opvallend is dat de VB-kiezers Groen! het verst naar links situeren, wat eens te meer erop wijst dat Groen! en VB de meest uitgesproken opposanten zijn in het politieke spectrum. Meer algemeen wordt ook duidelijk dat politici links en rechts belangrijk vinden naarmate ze zich meer op de uitersten van de links-rechtsas bevinden. Centruipolitici hechten er het minst belang aan, waaruit men m.i. kan concluderen dat links en rechts duidelijk blijven functioneren als posities die de maatschappelijke status-quo aanvechten. Voor ecologen is het inhoudelijk gezien ook interessant op te merken dat een postmaterialistische ingesteldheid

een sterke verklarende waarde heeft voor een linkse opstelling (p.175). Verder blijkt het onderscheid progressief-conservatief zeker geen alternatief, en in de links-rechts discussie niet meer helderheid te brengen. Het interessante van dit boek lijkt mij dan vooral te zijn dat het doet nadenken over het taalgebruik dat men hanteert om zijn politieke positie duidelijk over te brengen.

Tenslotte wil ik nog aanstippen dat wie op zoek is naar een basiscursus over politiek, ideologieën, partijen, democratie en instellingen aan *De kleermakers en de keizer* onder redactie van dezelfde auteur een degelijke, maar ook stevige kluit heeft.

Jef Peeters



Sublieme mimesis

Frans van Peperstraten, *Sublieme mimesis. Kunst en politiek tussen nabootsing en gebeurtenis: Lacoue-Labarthe, Heidegger, Lyotard*, Budel: Damon, 2005, 317 pp., ISBN 90 5573 642 2

Steeds weer laat de wereld zich uitleggen en in beelden vatten, dient ze zich als betekenisgeheel aan, als 'watheid'. Het feit dat er steeds weer voorstellingen zijn, is verbijsterend: omdat de precieze toedracht van die gebeurtenis ons ontgaat, omdat het onzeker is dat er ook morgen nog voorstellingen zullen zijn, omdat reeds in de zintuiglijke gewaarwording een besef van transcendentie schuilt. Die gebeurtenis, het feit dat de voorstelling verschijnt, noemt de Nederlandse filosoof Frans van Peperstraten de 'sublieme mimesis'. Het is een constructie die hem toelaat om twee uiteenlopende stromingen binnen de esthetica met elkaar te confronteren: enerzijds een mimesisdenken dat het samenvallen van voorstelling en werkelijkheid postuleert, en anderzijds een subliem

gebeurtenisdenken dat precies oog heeft voor de menselijke eindigheid, en daarbij wrijving, geweld en grenservaringen centraal plaatst.

Beide perspectieven hebben een lange en complexe geschiedenis, die van Peperstraten opneemt aan de hand van drie filosofen: Martin Heidegger (1898-1976), Philippe Lacoue-Labarthe (1940) en Jean-François Lyotard (1921-98). De spanning die in het begrip 'sublieme mimesis' huist, laat zich openleggen in een veelheid van opvattingen over het statuut van de voorstelling, die kunst en esthetica ook verbinden met het beheersingsdenken van de metafysica en de sporen daarvan in opvattingen over politiek, techniek, wetenschap en geschiedenis. *Sublieme mimesis* is een academisch boek, technisch qua redeneertrant en in die zin vooral stof voor geoefende filosofielezers.

Het eerste deel is interessant omdat het zich ook als een introductie op de politieke filosofie van Lacoue-Labarthe laat lezen, in dialoog met Heidegger. Die draait rond het probleem van politieke identificatie (het 'volk', het 'eigene', het

'nationale', enz.) en het idealiseren van een gestalte of type. Thema's die daarbij aan bod komen zijn de verhouding van natuur en cultuur, de romantische inspiratie van het Duitse nationalisme, het mythische karakter van het nazisme en de vraag waarom Heidegger altijd is blijven zwijgen over Auschwitz. Hoe een starre opvatting van figuur en identiteit

deconstrueren? Wat zou een figuurloze identificatie kunnen betekenen? Daarbij komt ook kort de actuele kwestie van een nieuw totalitarisme (democratie als motor voor consensusdenken en depolitisering) aan bod, maar van Peperstraten gaat er niet dieper op in.

Jeroen Peeters



Immigranten en Vlaamse emigranten

Pascal Verbeken, *Arm Wallonië. Een reis door het beloofde land*, Meulenhoff-Manteau: Antwerpen, 2007.

Wil Vlaanderen met zijn immigranten kunnen leven, dan mag het zijn emigranten niet vergeten. Zo kan de hoofdboodschap van het boek *Arm Wallonië. Een reis door het beloofde land* van Pascal Verbeken worden samengevat. Een eeuw na het klassieke reportageboek *Door arm Vlaanderen* van de socialistische journalist August De Winne schrijft Verbeken een gevoelig verslag van een reis vol ontmoetingen. Tientallen Walen met Vlaams klinkende namen vertellen hun eigen kleine verhalen. En elk verhaal is verbonden met de geschiedenis van Wallonië en Vlaanderen.

Verbeken volgt de voetsporen van de tienduizenden Vlaamse economische vluchtelingen die zich in de loop der eeuwen in Wallonië hebben gevestigd. Zo komt de lezer te weten dat de massale exodus van Vlamingen naar Wallonië in verschillende golven gebeurde. De eerste golf Vlamingen vluchtte naar Wallonië tussen 1840 en 1850: het decennium van de grote hongersnood. Een tweede mislukking van de aardappelooft in 1885 bracht een nieuwe uittocht op gang. De laatste migratiegolf van Vlamingen naar Wallonië kwam tot stilstand midden de jaren zestig, nadat het economisch evenwicht in België in het voordeel

van Vlaanderen kantelde. Het aantal Vlamingen dat naar Wallonië emigreerde was fenomenaal hoog. Uit een onderzoek van *De Vlaamssche Volksstem* bleek dat in 1925 van de 203.743 inwoners van de agglomeratie van Charleroi 25.277 Vlaming waren.

Bij hun aankomst in Wallonië klitten de Vlamingen samen in concentratiewijken zoals vandaag de Noord-Afrikanen dat doen in Kuregem of Molenbeek. De gelijkenissen tussen de Vlaamse emigratie en de Noord-Afrikaanse immigratie zijn frappant. De schrijver slaagt er op een speelse manier in om de analogie tussen Vlaamse en Noord-Afrikaanse migranten bloot te leggen. Het beeld van 'le Flamand' in oude Waalse kranten, gemeenteraadsverslagen en gerechtsdossiers stemt overeen met het hedendaagse imago van allochtonen. De kwalijke reputatie die Jos, Victor of Fernand in de arbeiderswijken hadden, is nu overgenomen door Ahmed, Saïd en Mohammed.

Verbeken brengt zijn lezer dwarst door het platteland van Waals-Brabant (de rijkste provincie van België) naar de oude industriële as van de Borinage, La Louvière, Charleroi, Seraing en Luik. Bij elke tussenstop slaagt hij er in om de in Vlaanderen overheersende clichés en stereotypen over Wallonië te doorbreken. Met 'Arm Wallonië' houdt Verbeken Vlaanderen een spiegel voor zonder in prekerige litanieën te vervallen. Zijn reis doorheen Wallonië is ook een terugreis naar een vergeten Vlaamse